

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ที่มีผลต่อการขยายตัวของชุมชน ในเขต
บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์

ชื่อผู้เขียน : นายอุดม พินพังงา

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชา : ภูมิศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. รศ. ทวี ทองสว่าง	ประธานคณะกรรมการ
2. ผศ. ชูศักดิ์ คงคานนท์	กรรมการ
3. ว่าที่ร.ต. ครรชิต ห่อวิวัฒน์	กรรมการ

ปีการศึกษา : 2540

การศึกษาปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ที่มีผลต่อการขยายตัวของชุมชน ในเขตบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตั้งถิ่นฐาน ความตื่นเงินของพื้นที่ ลักษณะการใช้ที่ดิน และปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ที่มีผลต่อการขยายตัวของชุมชน เพื่อประกอบเป็นแนวทางสำหรับการป้องกันและดูแลรักษาทรัพยากรแหล่งน้ำที่ทรงคุณค่า โดยบึงบอระเพ็ดเป็นระบบนิเวศที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวผสมผสานนิเวศบก และนิเวศน้ำที่อำนวยประโยชน์แก่สิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่พึ่งพาอาศัยอยู่ในระบบนิเวศแห่งนี้ สภาพการเก็บกักน้ำมีการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำในแต่ละรอบปี จึงทำให้เกิดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำอยู่โดยรอบซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ต่างๆ พื้นที่บางส่วนได้มีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน ตามแบบสังคมชนบทของไทย

ในการศึกษาได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐาน เพื่อนำความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านต่างๆ มาพิจารณา

ประกอบการศึกษา การขยายตัวของชุมชนในเขตบึงบอระเพ็ด ในส่วนที่สอง ศึกษาเกี่ยวกับความตื่นเงินของพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลด้านตะกอนที่ไหลเข้าทับถมในบึงบอระเพ็ด ประกอบกับการศึกษาพื้นที่ขบนำที่ระดับเก็บกักในช่วงปีต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ระดับน้ำเก็บกัก ซึ่งเป็นสิ่งชี้บ่งถึงความตื่นเงินโดยตรง การศึกษาส่วนที่สาม ได้ทำการวิเคราะห์แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศในช่วงปี พ.ศ. 2498, 2511, 2534 และ 2538 เพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบ ความเปลี่ยนแปลงในการใช้ที่ดินในลักษณะต่างๆ และส่วนที่สี่ ได้นำการศึกษาทั้งหมดมาทำการประมวลผลวิเคราะห์หาปัจจัย ที่มีผลต่อการขยายตัวของชุมชนในเขตบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางกายภาพ ที่ประกอบด้วยพื้นที่ตื่นเงิน พื้นที่รกร้าง เส้นทางคมนาคม จะมีผลต่อการขยายตัวของชุมชน เนื่องจากการวิเคราะห์พบว่าพื้นที่ภายในเขตบึงบอระเพ็ด จะมีการทำประโยชน์อย่างต่อเนื่อง และมีการขยายพื้นที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา ซึ่งเป็นผลมาจากความตื่นเงินและความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ โดยการเข้าถึงจะช่วยเป็นปัจจัยเสริมในการนำพาชุมชน ซึ่งจะเกิดเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงเส้นทางหลักกับพื้นที่การเกษตรและชุมชนในเขตบึงบอระเพ็ด จึงควรมีการแก้ไขด้านพื้นที่ตื่นเงิน และการเข้าถึง เพื่อเป็นการป้องกันทรัพยากรแห่งนี้ให้คงอยู่สืบไป